

گردشگری ز خ‌های اقتصاد را

م‌هم می‌گذارد و فرصت می‌سازد

سفر، اقتصاد را نجات می‌دهد

باوج‌گیری تحولات ژئوپلیتیکی و فشار بر معیشت مردم، گردشگری در ایران می‌تواند به‌عنوان موتور کوچک و چابک اقتصاد، اشتغال، درآمد و همبستگی اجتماعی را بازآفرینی کند، مشروط بر اینکه سیاست‌گذاری هوشمندانه و حمایت عملی انجام شود

راه هنوز باز است، حتی وقتی درها را ببندند، در دل روزهایی که تیرهای ناامیدکننده، بار سنگینی بر شانه اقتصاد گذاشته‌اند، سفر می‌تواند دوباره چرخ امید را بچرخاند. در کشوری که در چهارراه تاریخ و تمدن ایستاده، هر کاروان گردشگر یعنی بازگشت زندگی به بازارهای کوچک، بوم‌گردی‌های محلی، کارگاه‌های صنایع دستی و هتل‌های نیمه‌خاموش. حالا که جهان با جنگی چندوجهی روبه‌روست و تحریم و بحران، فرصت‌های تازه را زیر خاکستر می‌پوشاند، شاید هیچ چیز مثل گردشگری نتواند سرمایه اجتماعی را تقویت کند و جریان نقدینگی تازه‌ای به رگ‌های شهرها و روستاهای ک‌هرمق برساند. مسئولان فرهنگی این روزها در دست بر همین نقطه دست گذاشته‌اند؛ اینکه سفر فقط تفریح نیست، نسخه‌ای است برای زنده‌ماندن اقتصاد ملی.

■ ■ ■

این روزها اگر در کوچه‌پس‌کوچه‌های شهر بگردی، شاید مسافری نبینی که با کوله‌پشتی‌اش برای خرید سوغات چانه بزند. خیلی‌ها سفر را از سبد خانواده بیرون گذاشته‌اند. خرج‌های بی‌امان زندگی، گرانی بلیت، هزینه اقامت و نگرانی‌های روانی، همه دست به دست هم داده‌اند تا صنعت گردشگری مثل بیماری در بستر افتاده باشد. اما پشت این تصویر ک‌هرمق، حقیقت دیگری در جریان است. گردشگری نه یک هزینه اضافی که یک ابزار نجات اقتصادی است. این روزها دولت تلاش می‌کند، همین پیام را دوباره زنده کند.

■ چرا گردشگری؟

پاسخ ساده است. گردشگری سریع‌ترین صنعت در ایجاد شغل است. نیازی به تأسیسات پیچیده و تکنولوژی‌های بزرگ ندارد. سرمایه‌گذار خصوصی می‌تواند با کمترین بودجه، یک بوم‌گردی را اسرپا کند، چند نفر محلی را مشغول کار کند و بازاری تازه برای صنایع دستی بسازد. پولی که گردشگر خرج می‌کند، مستقیماً وارد جیب مردم می‌شود. این یعنی اقتصاد خرد در دل بحران نفس می‌کشد. درست در همین نقطه است که مسئولان فرهنگی می‌گویند: «گردشگری موتور بازآفرینی اقتصادی است.»

■ سفر در متن تحولات ژئوپلیتیکی

اما چرا حالا؟ مگر سفر در روزگار عادی هم مهم نیست؟ پاسخ اینجاست: هرچه بحران بزرگ‌تر باشد، نیاز به راه‌حل‌های کوچک و پایدار بیشتر می‌شود. وقتی تولید صنعتی با تحریم‌ها دست‌وپنجه نرم می‌کند، نفت‌گاز در گیر تحولات منطقه‌ای است و کشاورزی زیر فشار خشکسالی ک‌هرم کرده، صنعت گردشگری می‌تواند در همین وضعیت، سهم خودش را در ارزآوری و اشتغال ایفا کند. هر گردشگر خارجی یعنی ورود ارز بدون نیاز به صادرات نفت یا عبور از کانال‌های دشوار بانکی.

■ سیاست‌های حمایتی، از شعار تا عمل

سیاست‌های حمایتی دولت در این مسیر چیست؟ مسئولان گفته‌اند، معافیت‌های مالیاتی برای فعالان گردشگری در راه است. بیمه‌نامه‌های حمایتی، تسهیلات ارز را قیمت و پوشش‌های حمایتی از بوم‌گردان، آژانس‌های مسافرتی، هتل‌داران و راهنمایان تور. اینها اگر فقط در حد وعده نماند، می‌تواند رمق تازه‌ای به صنایعی بدهد که در دوره کرونا و حالا در موج تحولات منطقه‌ای، نفسشان به شماره افتاده است.

■ گردشگر داخلی، ذخیره طلایی در بحران

یک نکته مهم در این سیاست جدید، اولویت‌دادن به گردشگر داخلی است. تجربه سال‌های تحریم و کرونا نشان داده است، اگر گردشگر داخلی به سفر برود، می‌تواند موتور اقتصادی گردشگری را روشن نگه دارد، حتی وقتی مرزها بسته یا محدود باشد. سفرهای داخلی، بازار حمل‌ونقل، اقامت، صنایع دستی و غذا را رونق می‌دهد. شاید یک خانواده ایرانی به‌جای سفر ترکیه یا ارمنستان، تعطیلات خود را در یزد یا کردستان بگذرانند. این یعنی ریال در کشور می‌چرخد و روستاهای دورافتاده هم سهمی از اقتصاد پیدا می‌کنند.

■ نگاه منطقه‌ای از آسیای میانه تا خلیج فارس

اما چشم‌انداز بلندمدت گردشگری ایران نباید فقط به داخل محدود بماند. مسئولان فرهنگی تأکید دارند که بازارهای منطقه‌ای مثل آسیای میانه، قفقاز و خلیج فارس می‌تواند فرصت‌های تازه‌ای برای جذب گردشگر خارجی باشد. این یعنی ایران باید از دیپلماسی گردشگری استفاده کند، روادید آسان‌تر، تبلیغات هدفمند و تصویر مثبت از ایران، می‌تواند دروازه‌های تازه‌ای برای ارزآوری باز کند.

■ نبرد روایت‌ها، تصویر ایران واقعی

در روزگاری که رسانه‌های معاند، تصویر ایران را تاریک و ناامن نشان می‌دهند، روایت‌سازی یکی از جبهه‌های اصلی است. ایران باید روایت خودش را بسازد: کشوری با تاریخ هزاران ساله، مردم مهمان‌نواز و فرهنگ غنی. در این نبرد رسانه‌ای، گردشگری نه تنها به اقتصاد کمک می‌کند، بلکه سرمایه اجتماعی و تصویر ملی را هم بازسازی می‌کند. کشورمان تنها مقصدی نیست که فقط جاذبه طبیعی دارد، ایران مفهومی است که در عاشورا، مقاومت و ایثار ریشه دوانده است. گردشگری مذهبی، در قالب زیارت اربعین و سفر به اماکن متبرکه که هر سال میلیون‌ها نفر را به حرکت درمی‌آورد و همین خودش یکی از بزرگ‌ترین شاخه‌های گردشگری و اقتصاد محلی است.

■ چالش‌های بزرگ پیش‌رو

اما همه‌چیز به همین سادگی نیست. زیرساخت‌های گردشگری در بسیاری از استان‌ها هنوز عقب‌مانده است. راه‌های نامناسب، خدمات ضعیف، کمبود نیروی کار آموزش‌دیده و تورم مزمن، همه موانعی‌اند که نمی‌گذارند این صنعت به تمام ظرفیت خود برسد. اگرچه دولت وعده داده برای بازسازی استان‌های آسیب‌دیده برنامه‌ریزی می‌کند اما بدون سرمایه‌گذاری خصوصی، اتفاقی بزرگی نمی‌افتد.

■ مسیر پیش‌رو، امید یا رؤیا؟

در دل همه این دشواری‌ها، یک نکته روشن است: مردم ایران نشان داده‌اند، در سخت‌ترین روزها دست از سفر نمی‌کشند، اگر مسیر باز باشد. سفر در فرهنگ ایرانی یعنی زندگی. یعنی دیدن، تجربه کردن و امید بستن. حالا این امید باید در قالب سیاست‌گذاری درست، زیرساخت مناسب و روایت‌سازی حرفه‌ای زنده بماند.

گاهی عددها روایتگر قصه‌ای‌اند که در بازار و

سفره‌هر ایرانی نفس می‌کشد. این بار شاخص‌های رسمی تولیدکننده، همان اعدادی هستند که باید با دقت به آنها گوش سپرد. چرا که صدای حرکت قیمت‌ها را پیش از آن که به خرده‌فروشی برسد، در سطرها و ستون‌های خشک بی‌جان آمارها قاش می‌کنند. آنچه این روزها در مرغداری‌ها و گاوداری‌های صنعتی کشورمان می‌گذرد، داستانی تازه‌از تورم کنترل‌شده، اصلاح قیمت‌ها و امید به کاهش فشار بر مردم است. تازه‌ترین گزارش رسمی مرکز آمار از شاخص قیمت تولیدکننده محصولات دامی و کشاورزی در اردیبهشت ۱۴۰۴ نشان می‌دهد، تورم سالانه در مرغداری‌های صنعتی کشور نسبت به ماه قبل ۵/۵ درصد و در گاوداری‌های صنعتی ۸/۸۰ درصد کاهش داشته است. این در حالی است که تورم ماهانه در برخی بخش‌ها دوباره جان گرفته و خیر از تغییراتی تازه در بازار گوشت و تخم‌مرغ می‌دهد، تغییراتی که شاید در هفته‌های آینده، قیمت‌تهایی محصولات دامی و پروتئینی را نیز متأثر کند.

■ ■ ■

برای بسیاری از خانواده‌ها، گوشت مرغ و تخم‌مرغ نه‌فقط یک انتخاب روزمره بلکه ستون اصلی تغذیه محسوب می‌شود. افزایش یا کاهش قیمت این دو قلم، در ساده‌ترین شکل ممکن خود را در جمع‌وجور شدن خرید خانوارها نشان می‌دهد. گزارش اردیبهشت ۱۴۰۴ نشان می‌دهد، شاخص قیمت تولیدکننده محصولات مرغاری صنعتی، عدد ۱۱/۴۹۰ را ثبت کرده که یعنی از سال پایه ۱۳۹۵ تاکنون حدود ۱۴ برابر شده است. شاید این عدد در نگاه اول وحشت‌آور باشد اما آنچه مهم‌تر است روند تغییرات ماهانه و سالانه است.

در همین ماه، تورم نقطه‌به‌نقطه این شاخص یعنی مقایسه قیمت اردیبهشت پارسال، به ۷/۱ درصد رسیده که کاهش چشمگیری نسبت به ماه قبل داشته است؛ چراکه در فروردین این عدد ۹/۱۱ درصد بود. این یعنی سرعت رشد قیمت تولیدکننده در مرغاری‌های صنعتی کمی مهار شده است. اما در سوی دیگر ماجرا، تورم ماهانه در همین بخش جهشی دواره داشته و از منفی ۴ درصد در فروردین به مثبت ۲۳ درصد در اردیبهشت رسیده است. یعنی تولیدکنندگان، قیمت در یافتن خود را نسبت به ماه قبل بیشتر کرده‌اند و این تغییر، خودش را آ‌ام‌آ‌ام در بازار خرده‌فروشی هم نشان خواهد داد.

■ تخم‌مرغ، قهرمان گرانی و مرغ حذفی، قربانی ارزانی

نگاهی دقیق‌تر به اجزای مرغداری‌های صنعتی

تحلیل تازه‌ترین گزارش شاخص تولیدکننده در بازار مرغ‌داری‌ها و گاوداری‌ها

مرغ و گاو بازار را به هم می‌ریزند؟

گزارش تازه مرکز آمار از کاهش تورم سالانه و جهش ماهانه شاخص قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری و گاوداری، حاوی پیام‌های مهمی برای بازار مواد پروتئینی و سفره مردم است

که نشان می‌دهد، بخشی از گله‌ها در حال بازسازی می‌نوسازي‌اند و این هزینه‌ها به تولید شیر و گوشت منتقل خواهد شد.

■ کشتزارها، باغ‌ها و دام‌های سنتنی زیر تیغ تورم

اما اگر پای کشاورزی سنتنی و دامداری کوچک در میان باشد، قصه کمی متفاوت است. در اردیبهشت ۱۴۰۴، شاخص قیمت تولیدکننده بخش «زراعت، باغداری و دامداری سنتنی» به عدد ۹/۱۷۶۹ رسیده که نسبت به اردیبهشت پار سال ۵/۲۳ درصد رشد داشته است. این یعنی تورم نقطه‌به‌نقطه در این بخش همچنان بالاست، هرچند نسبت به ماه قبل نپ‌رصد کمتر شده است. تورم سالانه در این گروه هم ۱۳۰ درصد است که نسبت به فروردین ۵۰ درصد افت داشته.

بیشترین تورم نقطه‌به‌نقطه مربوط به «سبزیجات و حبوبات» با ۴/۴۳ درصد است. یعنی قیمت این محصولات برای تولیدکننده به‌شدت بالا رفته و اثر آن در بازار خرده‌فروشی سبزیجات و حبوبات هم دیده می‌شود. کمترین تورم نقطه‌به‌نقطه هم مربوط به «پورش گاوداری سنتنی» با ۸ درصد است.

■ بازار گوشت طیور، آینه‌به‌پروتنین مردم

در کنار این شاخص‌ها، نتایج آمارگیری کشتار طیور در سال ۱۴۰۳ تصویری روشن از بازار پروتئین ایران ارائه می‌دهد. در این سال، بیش از ۲/۱میلیارد قطعه پرند وارد کشتارگاه‌های کشور شده‌اند که سهم گوشت مرغ مهم‌ترین منبع پروتئینی خانوار ایرانی است. میلیون تن گوشت طیور است که از این میان، ۶/۲ میلیون تن آن لاشه قابل مصرف بوده است. سهم مرغ از این رقم ۹۷ درصد بوده و نشان می‌دهد، هنوز گوشت مرغ مهم‌ترین منبع پروتئینی خانوار ایرانی است.

استان گلستان با ۵۸ میلیون قطعه مرغ و حدود ۳۰۰ هزار تن گوشت مرغ ز کوردار تولید بوده است. بوقلمون، بلدرچین و شتر مرغ هم سهم ناچیزی در سبد گوشت دارند و مصرف آنها بیشتر به سلیقه یا توان مالی برخی خانواده‌ها بستگی دارد.

■ پایان اعداد چه پیامی برای مردم دارند؟

در ساده‌ترین حالت، مردم باید بدانند، کاهش تورم سالانه یعنی سرعت رشد قیمت‌ها کمی مهار شده است، اما تورم ماهانه مثبت یعنی تولیدکننده دوباره قیمت‌های فروش خود را بالا برده است. این یعنی احتمال تغییر قیمت در خرده‌فروشی وجود دارد. در بخش مرغ، افزایش شدید قیمت تخم‌مرغ خوراکی نشان می‌دهد باید منتظر تغییر در بازار این محصول بود. در گاوداری‌ها هم رشد آرام‌اما پیوسته قیمت گاو شیری و گاو نرداشتی می‌تواند نشانه افزایش تدریجی قیمت گوشت و لبنیات باشد.

گزارش یک

هادی اسماعیلی

از سیاست‌های تنظیم بازار و عرضه بیش از حد است. در تورم نقطه‌به‌نقطه هم تخم‌مرغ نطفه‌دار با ۲۳۵ درصد بیشترین رشد را داشته است. این نشان می‌دهد بخشی از رشد قیمت تخم‌مرغ خوراکی ریشه در افزایش قیمت تخم‌مرغ نطفه‌دار دارد که ماده اولیه تکثیر گله‌های جدید است. کاهش قیمت در بخش کود با منفی ۲/۴ درصد هم می‌تواند بخشی از فشار هزینه‌ها را کم کند، هرچند تأثیر آن در کوتاه‌مدت محدود خواهد بود.

■ گاوهار در چراگاه تورم

حالا س‌ری سه گاوداری‌های صنعتی بز نیم، شاخص قیمت تولیدکننده در این بخش به عدد

۹/۱۷۳۹ رسیده است. این یعنی از سال پایه ۱۳۹۵ تا امروز، قیمت‌ها حدود ۱۷ برابر شده‌اند. تورم ماهانه گاوداری‌های صنعتی ۸/۱ درصد بوده که نسبت به فروردین کمی کاهش یافته است. در مقابل، تورم نقطه‌به‌نقطه یعنی مقایسه با اردیبهشت پارسال، ۱۶/۵ درصد ثبت شده که نیم‌درصد بیشتر از ماه قبل است.

این رشد تورم نقطه‌به‌نقطه نشان می‌دهد در

گلستان، اصفهان، البرز و یزد، چهار استانی که با تولید بالای گوشت و طیور، نقش مهمی در تغذیه کشور دارند. هر رقم شاخص تولیدکننده در این استان‌ها به‌معنای آینده قیمتی کل بازار ایران است. مردمی که عددها را می‌بینند، خوب می‌دانند تورم واقعی در مغازه‌های محله‌شان نفس می‌کشد

گاوداری‌ها همچنان فشار هزینه‌ها بر تولیدکننده پابر جاست. در میان اقلام گاوداری صنعتی، بیشترین تورم ماهانه برای گاو ماده شیری با ۴/۵ درصد بوده، یعنی هزینه نگهداری و پرورش این گاو‌ها همچنان بالا می‌رود. در نقطه‌به‌نقطه، گاو نرداشتی (یعنی گاو نری که برای جفت‌گیری و اصلاح نژاد در گله نگهداری می‌شود)، با ۲۴۴ درصد بیشترین افزایش قیمت را داشته است

دولت بسته حمایتی جدید را برای عبور صنایع از بحران ابلاغ کرد

سایه‌روشن چتر حمایتی دولت از تولید

وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری وزارتخانه‌های اقتصادی، بستانه‌ای ۵محوری را برای رفع موانع تولید، تأمین مالی، تسهیل امور ارزی و گمرکی و تضمین انرژی تصویب و ابلاغ کرده است

■ پول بدون ارز؟ یا ارز بدون دردرس؟

حوزه سوم، مدیریت ارزی است. در این بخش، دولت برای صادرکنندگان و واردکنندگان مهلت‌های تازه‌ای برای رفع تعهد ارزی تصویب کرده است. این یعنی اگر صادرکننده‌ای ارز آورده و بایسد طبق دستورالعمل بانک مرکزی، در مهلتی مشخص ارز را به کشور بازمی‌گرداند، حالا می‌تواند تا یک ماه بیشتر وقت بخرد. واردکنندگان هم که در صف تعهد ارزی بودند، می‌توانند تنفس بگیرند. این موضوع برای واردات مواد اولیه حیاتی است؛ به‌خصوص برای صنایعی که تأمین مواد، لحظه‌ای توقف برنمی‌دارد.

■ برق و گاز، شریان‌های نامرئی تولید

چهارمین ستون، تأمین زیرساخت است. اینجا پای وزارت نیرو و نفت به میان می‌آید. تأمین برق، سوخت و گاز صنایع، موضوعی نیست که بشود از کنار آن گذشت. در روزهایی که شبکه انرژی کشور به دلایل مختلف، با محدودیت روبه‌روست، این اولویت‌بندی تضمین می‌کند، کارخانه‌ها خاموش نشوند. خاموشی یک واحد

دولت با بسته حمایتی می‌خواهد فرصت دوباره‌ای به صنایع بدهد تا در کشتاکش بحران و بدهی، نفس بکشند و چراغ تولید را روشن نگه دارند. اگر این نقشه راه به‌درستی اجرا شود، کارخانه‌ها می‌مانند و زندگی مردم هم در بناه امنیبت تولید آرام‌تر ادامه پیدا می‌کند

تولیدی، یعنی صف بسیاری طولانی‌تر می‌شود. همین رویکرد

است که در بسته جدید، روشن و دقیق آمده: اولویت تأمین انرژی با صنایعی است که به معیشت مردم گره خورده‌اند.

■ گمرک، دروازه‌ای که باز می‌ماند

پنجمین محور، تسهیل امور گمرکی و بازرگانی است. بسیاری از کالاهای اساسی یا مواد اولیه ممکن است هفته‌ها پشت دروازه‌های

گمرک بمانند تا ارز تأمین شود یا ثبت سفارش نهایی شود. حالا دولت امکان ترخیص صد درصدی کالاهای موجود را فراهم کرده، حتی بدون انتقال ارز برای کالاهای اولویت‌دار. این یعنی سرعت‌بخشیدن به چرخه تولید در حالی که برخی موانع اداری فعلاً کنار زده می‌شود.

■ همکاری فرابخشی، همه با هم برای تولید

از نکات مهم این بسته، ساختار بین‌بخشی آن است. کارگروهی که این طرح را نوشته و تصویب کرده، فقط وزارت صمت نیست، وزارت اقتصاد، جهاد کشاورزی، نفت، نیرو، دادگستری، بانک مرکزی و حتی معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری در کنار هم ایستاده‌اند تا حمایت‌ها در حد کاغذ نماند.

■ پایان‌بندی حرف‌های روی کاغذ نیست

تجربه مردم و منتقدان نشان داده بخش زیادی از مشکلات، نه در نبود قانون بلکه در اجراست. قوانین خوب کم نداریم، اما آنچه گره را باز می‌کند، هماهنگی است. بسته جدید، آزمون دوباره برای همین هماهنگی است. اگر پای اجرای این مصوبه‌ها بایستد، در کوتاه‌مدت می‌شود امید داشت، کارخانه‌ای تعطیل نشود، کارگری اخراج نشود و چرخ تولید بچرخد.

■ مردم چه سهمی دارند؟

در میان همه این بندها، شاید مهم‌ترین پیام برای مردم این باشد که دولت سعی دارد با تثبیت تولید، تورم کالاهای اساسی را کنترل کند. خاموش‌شدن هر خط تولید، یعنی کمبود کالا و کمبود کالا یعنی افزایش قیمت. در نتیجه، این بسته یک سیر دفاعی هم برای سفره مردم است.

■ وضعیت بانک‌ها و صنایع، یک دوئل همیشگی

یکی از مهم‌ترین چالش‌ها همیشه این بوده که بانک‌ها به واحدهای بدهکار، با تردید نگاه می‌کنند. این بار دولت صراحتاً به بانک‌ها گفته که باید با تساهل رفتار کنند. از نگاه دولت، تعلیق برخی قواعد بانکی موقتاً پذیرفتنی است تا چرخ تولید نخوابد. اما این سیاست باید با دقت اجرا شود، چون تغلل یا سوءاستفاده می‌تواند راه را برای رانت باز کند.

■ مسیر دشوار، اما ضروری

در نگاه به تحلیلگران، این بسته اگرچه کامل نیست، اما ضروری است. ایران در شرایط جنگ‌تر کبیعی اقتصادی نیازمند چتر حمایتی واقعی است. صنایع باید بدانند دولت کنارشان است و برای عبور از بحران، تنها نیستند.